

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської і новогрецької філології та перекладу

Допущено до захисту

«__» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Олена ЗАЛЕСНОВА*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

«Зооморфізми в структурі фразеологічних одиниць новогрецької та української мов: порівняльно-зіставний аналіз»

Студентки групи МЛгр 16-21

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.081 Новогрецька мова і література
(переклад включно)

Освітня програма Новогрецька мова і література,
друга іноземна мова, переклад

Бойко Анастасії Юріївни

Науковий керівник:

Романенко Ольга Петрівна

Доктор філософії

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ.....	6
1.1. Поняття фразеології та її місце у лінгвістиці.....	6
1.2. Фразеологічні одиниці: класифікація та особливості.....	9
1.3. Зооморфізми у фразеологічних одиницях: теоретичний аналіз.....	12
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	16
РОЗДІЛ 2. ЗООМОРФІЗМИ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ.....	18
2.1. Зооморфізми в структурі фразеологічних одиниць української мови.....	18
2.2. Зооморфізми в структурі фразеологічних одиниць новогрецької мови.....	23
2.3. Порівняльний аналіз зооморфізмів у фразеологічних одиницях новогрецької та української мов.....	29
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	35
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

ВСТУП

У суспільстві мова – це не лише засіб комунікації, а й відображення культурного, історичного та ментального світу народу. Унікальність мови полягає не лише в її фонетичній та граматичній структурі, але й у неповторних відображеннях світогляду та емоційно-психологічних особливостей національного колективу. Однією з найцікавіших і досить змістовних складових мовної культури є фразеологія - сукупність стійких словосполучень, які закріплюються в мові та мають образні значення. З плином часу накопичуються фразеологічні одиниці, які дозволяють зазирнути в минуле народу або пізнати мовне багатство іншої країни.

Варто підкреслити, що фразеологічні одиниці нерідко відображають культурні особливості й традиції суспільства. Серед них особливе місце займають зооморфізми - образні вирази, які відображають істотний зв'язок між предметами та явищами реального світу з тваринними образами. Вони нерідко виявляються не лише джерелом метафоричного мислення, а й свідчать про вікові вірування, міфологічні уявлення та культурні норми. Такі фразеологічні одиниці стають дзеркалом національної культури та духовності.

Вивчення зооморфізмів у фразеології дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між мовою та культурою, а також сприяє глибшому аналізу культурних стереотипів, традицій та переконань, що відображаються у вживанні мовних засобів.

Безпосередньо, мовна картина світу формує принцип ставлення людини до навколишнього середовища, а в процесі комунікації людина найчастіше звертається до символів або ж усталених метафор, знайомих для своєї мовної культури. У новогрецькій мові, як і в українській, наприклад, лисиця - хитра, заєць - розумний, ведмідь - незграбний тощо. Ці своєрідні мовні одиниці, зооморфізми, описують взаємодію людини з тваринним світом, відображаючи при цьому різноманітні аспекти культури, традицій, міфології та психології.

Це явище може бути присутнє в різних мовах, але його особливості та відтінки можуть відрізнятися в залежності від культурного контексту та історичних умов.

Розуміння впливу зооморфізмів на мовну культуру та ментальність сприяє як заглибленню в саму природу мови, так і розширенню культурного розуміння. Наукові дослідження в галузі фразеології вже виявили значний інтерес до вивчення зооморфізмів у фразеологічних одиницях. Роботи таких дослідників, як Тетяни Гончарової та Валентини Маслової, демонструють різноманітність та значущість використання зооморфізмів у різних мовних системах.

Їхні висновки стосовно ефективного використання зооморфізмів в мовленні становлять важливу базу для подальшого дослідження у цій області.

Актуальність теми дослідження.

Враховуючи постійний розвиток суспільства та зростання міжнародних контактів, аналіз таких особливостей мови має значення для глибшого вивчення культурних відмінностей, сприяє мовній інтеграції та взаєморозумінню між різними народами і культурами. Оскільки, фразеологія новогрецької мови є малодослідженою областю, для українських лінгвістів відкривається широке поле для наукових досліджень. Таким чином, вивчення зазначеної теми має важливість як для лінгвістичних досліджень, так і для практичного застосування у сферах освіти, перекладу, міжнародних відносин та міжкультурного діалогу.

Мета курсової роботи: аналіз зооморфізмів у структурі фразеологічних одиниць у новогрецькій та українській мовах з метою виявлення спільних рис і відмінностей у використанні та функціонуванні таких фразеологізмів.

Поставлена мета передбачає реалізацію таких завдань:

- Визначити сутність поняття фразеології як науки;
- Описати фразеологічну одиницю як об'єкт вивчення фразеології;
- Зобразити фразеологічні сполучення та їх види;
- Проаналізувати зооморфізми як принцип метафоризації в новогрецькій та українській мовах;
- Дослідити зооморфізми у фразеологічних одиницях обох мов;

- З'ясувати вплив культурного контексту на утворення та інтерпретацію зооморфізмів новогрецької та української мов;

- Охарактеризувати особливості вживання зооморфізмів у фразеології обох мов.

Об'єкт дослідження: зооморфізми новогрецької та української мов

Предмет дослідження: інтерпретація зооморфізмів в структурі фразеологічних одиниць новогрецької та української мов

Метод дослідження: порівняльно-зіставний аналіз

Структура дослідження: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаної літератури

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ

1.1. Поняття фразеології та її місце у лінгвістиці

Фразеологія, як важлива складова мовознавства, має багатотисячолітню історію. Дотепер ця галузь привертає увагу багатьох дослідників. Саме тому можна вважати, що фразеологія більше не є "прихованою" дисципліною, а, навпаки, з плином часом стає все розгорнутішою та доступнішою для дослідження.

Поняття фразеології представляє собою одну з центральних тем у лінгвістиці, що, насамперед, вивчає мовні одиниці, які виражають певні зв'язки між словами або фразами. Фразеологія досліджує фразеологічні сполучення, які виникають внаслідок культурних, історичних та мовних традицій певного народу. Ці фразеологічні звороти мають сталу форму та значення, які можна розглядати як своєрідні "будівельні блоки" мови.

Один із піонерів цієї галузі, Шарль де Баллі, відіграв значну роль у розвитку сучасної лінгвістики. Його дослідження структури та функцій мови, зокрема фразеології, були впливовими і відзначалися важливістю вивчення усталених мовних зворотів, які відіграють вирішальну роль у спілкуванні. Роботи Баллі також були вплинуті та натхненні ідеями Фердинанда де Соссюра та Празької школи лінгвістики, що підкреслювали значення вивчення практичного використання мови в повсякденному спілкуванні. Велика кількість досліджень та праць присвячених фразеології свідчить про активний інтерес до цієї галузі мовознавства.

Місце фразеології у лінгвістиці дуже важливе, оскільки вона допомагає розуміти мовну систему та культурні аспекти національного колективу. Вивчення фразеології дозволяє з'ясувати особливості менталітету та світогляду народу через аналіз та інтерпретацію фразеологічних одиниць, які відображають його історію, традиції та специфіку спілкування.

Варто зазначити, фразеологія є порівняно молодю лінгвістичною дисципліною, яка ще не має остаточного визначення основних понять, обсягу проблем та об'єкта дослідження. Це пояснюється великою різноманітністю фразеологічних одиниць, які розглядаються як стійкі сполучення слів.

Українські дослідники фразеології внесли значний внесок у розвиток цієї галузі наукового знання. Вони вивчали та систематизували фразеологічні одиниці, досліджували їхнє походження, семантику та функції в мовленнєвій діяльності. Більше того, українські дослідники аналізували як унікальні українські вирази, так і зовнішні культурні структури впливали на формування фразеологічного складу української мови. Це дозволило збагатити науковий апарат лінгвістики та забезпечити краще розуміння механізмів функціонування мови як системи. Їхній вклад в культурну та лінгвістичну спадщину є доволі значущий. Особливу увагу лінгвісти приділяли дослідженню фразеологічних одиниць з різних діалектів та регіональних варіантів української мови.

На противагу, грецька фразеологія має довгу історію, що налічує тисячі років, і відображає багатовіковий розвиток грецької мови та культури. Фразеологія в Греції є важливим аспектом грецької мовної та культурної спадщини. Однією з ключових рис є її багатство та різноманітність. У грецькій мові існує велика кількість фразеологічних виразів, які відображають унікальні аспекти грецької культури, історії та менталітету. Ці вирази часто базуються на міфологічних, історичних та літературних образах.

Одним із основних джерел грецької фразеології є антична література, така як твори Гомера, Арістотеля, Платона та інших великих давньогрецьких філософів та письменників. Багато фразеологічних виразів виникали в античні часи і досі залишаються актуальними у грецькій мові.

У сучасному світі, де міжкультурна комунікація набуває все більшого значення, вивчення фразеології різних мов стає ключовим аспектом для розуміння та взаємодії між людьми з різних культурних середовищ. Фразеологічні вирази відображають особливості менталітету та національного характеру, тому їхнє вивчення дозволяє не лише збагатити свій словниковий запас, а й отримати глибше розуміння культурної спадщини та ідентичності інших народів.

У сучасній лінгвістиці велика увага приділяється не лише дослідженню самого явища фразеології, а й розробці методів її опису та аналізу, включаючи

комп'ютерні методи, що допомагають у автоматичному визначенні та аналізі фразеологічних одиниць у текстах. Це відкриває нові можливості для дослідження культурних особливостей через мову та допомагає в розвитку міжкультурного спілкування.

Фразеологія важлива для різних галузей, від літератури до мовної практики. Вивчення цієї науки допомагає покращити мовні навички і збагачує нашу мову новими виразами і виразними засобами вираження. Вона також має практичне значення у перекладі, оскільки вивчення фразеології допомагає зрозуміти та передати не лише буквальне значення слів, а й їхні відтінки та вираження емоцій. Таким чином, вона сприяє якісному та точному перекладу текстів різних стилів та жанрів.

Крім того, фразеологія має значення в контексті формування мовної ідентичності та культурного обміну. Аналіз фразеологічних виразів допомагає людям не лише сприймати, а й активно використовувати мовний матеріал у повсякденному спілкуванні, що сприяє збереженню та популяризації мовної спадщини. Це особливо важливо в контексті збереження культурної та мовної різноманітності у світі, де швидка глобалізація може призвести до втрати унікальних мовних та культурних традицій.

Одним із способів занурення у фразеологію є детальний розгляд фразеологічних словників та корпусів текстів. Це дозволяє виявити вживання та зміну фразеологічних одиниць у часі та просторі. Аналіз динаміки вживання фразеологізмів відображає не лише еволюцію мови, а й зміни в культурних та соціальних уявленнях. Це допомагає не лише у створенні більш повних та точних словників, а й у розумінні процесів мовної еволюції та їх впливу на культурне середовище.

1.2. Фразеологічні одиниці: класифікація та особливості

Лексика яку, ми вживаємо кожного дня може налічувати безліч різних мовних одиниць, про які ми навіть не здогадуємося. В тому числі й фразеологізми, стійкі звороти та вирази, які утворюються внаслідок поєднання слів і вже мають стале значення. Фразеологізми виникають через тривале

використання у певному контексті та мають коріння у культурно-історичній спадщині. Вони не лише невід'ємна складова мовлення, але й допомагають точніше та експресивніше виражати думки та почуття.

Термін "фразеологізм" широко використовується у лінгвістиці, але дослідники ще не змогли дати однозначне визначення цьому поняттю. Проте, вони погоджуються на тому, що це словосполучення або вислови, що мають сталий семантичний склад і не можуть бути перекладені буквально, оскільки їх сенс залежить від контексту вживання.

Фразеологічні одиниці, які є важливою частиною мовлення, можна класифікувати за різними ознаками для кращого їх розуміння та аналізу. Одним з таких критеріїв є семантична ознака, яка відображає відношення між словами в фразеології.

Фразеологізми з образною семантикою мають складне, часто метафоричне значення, яке не можна розкрити, розглядаючи лише окремі слова. Наприклад, вираз "зламати голову" має значення "розібратися у складній проблемі", і його сенс пов'язаний із загальноприйнятим уявленням про розум як щось, у що можна "проникнути". На відміну від них, фразеологізми з прямою семантикою мають значення, яке можна вивести зі складу слів. Наприклад, вираз "завершити роботу" має пряме значення "закінчити виконання певної дії".

Крім того, фразеологічні одиниці можна класифікувати за їх походженням. Деякі з них мають вікові коріння, пов'язані з історією та традиціями певного народу. Ці фразеологізми часто відображають особливості культури, звичаїв та історії народу. Інші фразеологізми можуть бути новішими, виникнути внаслідок впливу зовнішніх факторів, таких як культурні зміни або мовний контакт з іншими культурами.

Для більш глибокого розуміння фразеологічних одиниць можна також розглянути їх класифікацію за іншими критеріями, наприклад, за структурною будовою. Одні фразеологізми можуть бути односкладовими, тобто складатися з одного слова, як, наприклад, "дуже", що вживається для підкреслення ступеня якості, або "ось", яке може вказувати на місцезнаходження. Інші фразеологізми

можуть бути багатоскладовими, складатися з кількох слів, наприклад, "нашвидкуруч", що має значення "швидко".

Також класифікують фразеологічні одиниці за граматичною будовою. Деякі з них можуть бути сталими сполученнями слів, які не можна змінювати або розбирати на складові частини без втрати значення, як, наприклад, "нарешті". Інші можуть бути фразеологічними зворотами, які складаються зі словосполучень, що мають певний порядок слів та синтаксичну структуру, наприклад, "під вечір".

Розуміння цих різновидів фразеологічних одиниць допомагає усвідомити їх роль у мовленні та їхню семантичну специфіку. Класифікація фразеологізмів за різними ознаками розширює наше уявлення про різноманітність мовних засобів та їхню функціональну роль у комунікації.

Фразеологічні одиниці відображають особливості культури, традицій та способу мислення людей, що використовують цю мову. Вони можуть бути цікавим об'єктом досліджень для антропологів та соціологів, які вивчають взаємозв'язки між мовою, культурою та суспільством.

Вивчення фразеологічних одиниць допомагає розкрити багатогранність мови. Це не просто набір слів, а цілі вирази, які носять у собі певне змістове навантаження.

Цікавим аспектом дослідження є також порівняння фразеологічних одиниць в різних мовах. Це дозволяє виявити спільність і відмінність у вживанні виразів у різних культурах та мовних середовищах. Вивчення фразеології також допомагає вдосконалити власне мовлення, оскільки знання про фразеологічні одиниці дозволяє використовувати їх у відповідних ситуаціях та розуміти їх вживання в інших мовленнєвих актах.

При вивченні іноземної мови важливо звертати увагу на фразеологічні вирази, що характерні для даної культури. Це допомагає не лише збагатити словниковий запас, а й краще розуміти менталітет та спосіб мислення носіїв мови. Крім того, фразеологічні одиниці мають велике значення у літературі та мистецтві. Письменники та поети часто використовують фразеологізми для

створення образності та емоційного звучання своїх творів. Вони можуть додати тексту глибину та виразність, роблячи мовлення більш живим та привабливим для читача або слухача.

Фразеологія також використовується в різних сферах професійної діяльності, зокрема у наукових, медичних, юридичних та технічних текстах, відображаючи значущість фразеологічних виразів та їх використання у практичних ситуаціях. У таких текстах вони застосовуються для точного формулювання концепцій, ідей або висловлення складних понять. У цих контекстах використання фразеологічних одиниць допомагає уникнути двозначності та непорозумінь, а також створює специфічний стиль мовлення, характерний для кожної галузі.

Таким чином, фразеологічні одиниці є важливим елементом мовної системи, що відображає культурні та історичні особливості суспільства. Їх вивчення допомагає розкрити багатогранність мови, її експресивність та виразність, а також сприяє кращому розумінню та використанню мови в різних ситуаціях і контекстах.

Ба більше, дослідження фразеологічних виразів є корисним у лінгвістичному просторі. Історія та етимологія фразеологічних сполучень відображає етнічні, культурні та історичні аспекти суспільства. Аналіз походження та розвитку фразеологізмів розкриває зміни в мові та суспільстві протягом часу.

1.3. Зооморфізми у фразеологічних одиницях: теоретичний аналіз

Здавна людство відображало природу, зокрема тваринний світ, у фразеологічних висловах. Це походить з дохристиянських часів, коли людина розглядала себе як невід'ємну частину природи, а саму природу уособлювала, наділяючи представників рослинного і тваринного світу характеристиками, що були зрозумілі людині. Це призвело до формування у свідомості різних культур і народів стереотипів та уявлень про живу природу. Оскільки, тварини, безперечно, відіграють важливу роль у світі, бо їхня поведінка традиційно слугувала людині прикладом для наслідування у житті суспільства.

Деякі підходи до аналізу та класифікації слів, які вказують на тварин відрізняються між собою. Терміни "зооніми" і "зоосемізми" використовуються для опису прямого значення таких слів. "Зоонім" - це слово, яке вказує на конкретну тварину або її родовидову групу, і також може використовуватися метафорично для опису характеристик людини.

Багато досліджень відомих лінгвістів таких як В.В. Виноградова, Є.С. Азнаурової, О.А. Ахманової та багатьох інших присвячені зоосемізмам і їхнім похідним, таким як фразеологізми з компонентом "зоонім". Це пов'язано з тим, що зоосемізми, як окремі лексичні одиниці і складові стійких виразів, широко поширені у всіх мовах світу.

Вивчення звірів як об'єкта дослідження вимагає спеціального уваги, оскільки вони підкоряються мовним нормам і мають свої власні закономірності.

Зоосемізми є серед найбільш продуктивних лексичних одиниць, їхні семантичні структури містять багато метафоричних значень, що використовуються для опису людей.

Крім того, до зоосемії входять зооморфізми – фразеологічні одиниці з компонентом, пов'язаним із тваринами. Дослідження зооморфізмів проводилися такими вченими, як О. В. Кунін, В. В. Виноградов та О. І. Смирницький. Феномен зооморфізму, тобто перенесення якостей тварин на людей, створює стійкі асоціації у свідомості, коли назва тварини викликає певні характеристики, що в свою чергу формує метафоричні вирази, які регулярно використовуються у мові для вираження певних концепцій.

Як ключовий елемент мовної картини світу, зооморфізми висвітлюють не лише специфіку ментальності та культурні особливості певного етносу, але й відношення суспільства до природи та її представників. Ці метафоричні вирази допомагають створити образні уявлення, порівняння та асоціації, які нерідко мають глибокий історичний, міфологічний чи культурний контекст.

Стійкі вислови, що відображають реалії фауни і становлять значну частину загальномовної фразеології, ще не були предметом окремого дослідження. Тому пропозиції про наукове дослідження є досить цікавими та важливими. У

свідомості людей відсутні обмеження у використанні зооморфних характеристик. Практично будь-які зооніми можуть бути використані для образної характеристики і соціальної оцінки людини за різними ознаками та властивостями, оскільки тварини є найближчими спів жителями людини.

Поширеність зооморфних метафор свідчить про їх активне використання для образної характеристики людини в майже всіх мовах світу. Сучасні лінгвісти зосереджують увагу на аналізі та дослідженні мовної картини світу, враховуючи етнокультурні особливості та виявляючи аналогії і відмінності між лексичними одиницями різних мов. Фразеологічні вирази сприяють формуванню мовної картини світу певного етносу, відображаючи уявлення про життя, поведінку, традиції, історію та культуру, які увійшли у сталі мовні конструкції.

Аналізуючи етноконцепти різних націй, можна виокремити особливості семантичної структури лексичних одиниць, що притаманні певній культурі. Так, зоосемізми, які є переносними назвами тварин й використовуються для характеристики людини, відображають систему етнічно зумовлених асоціацій і оцінок, порівнюючи світ тварини і світ людини, розкриваючи їхні почуття та емоції. Таким чином, вивчення зооморфізмів дозволяє краще зрозуміти не лише саму мову, а й культурні, історичні та психологічні особливості суспільства, яке їх використовує.

Поза межами мови, зооморфізми можуть відігравати ключову роль у літературі, мистецтві та народній культурі. Вони використовуються для створення образів, символів та метафор, що додають глибини та виразності текстам та творам мистецтва. Наприклад, у літературі часто зустрічаються персонажі, які перевтілюються у тварин, щоб передати їхні характеристики та властивості через аналогію з тими, які мають тварини у реальності.

Зооморфізми також можуть бути важливим елементом національного фольклору та традицій. У багатьох культурах існують легенди, казки та міфи, де тварини виступають у ролі героїв, ворогів або символів. Ці розповіді відображають глибокі культурні вірування, цінності та відносини людей із природою.

Згідно з О. Ф. Арсентьевою, різні цивілізації та епохи розглядають поняття добра і зла, негативного та позитивного по-різному. Навіть у випадку загальноприйнятої точки зору, де позитивне чи негативне оцінюється у фразеологічних одиницях, індивідуальне сприйняття варіюється. Фразеологізми, що мають зооморфний характер, несуть комплексне значення, включаючи оцінку ситуації, емоційне ставлення мовця та стилістичний контекст.

Зооморфізми спричиняють стійкі асоціації між народами, які впливають на сприйняття людини. Використання тваринних образів для визначення позитивного або негативного емоційного впливу відбувається для стимулювання відповідної реакції на образ.

Символічне навантаження, що переважає в семантичній структурі зоонімів та їхніх компонентів, є характерною рисою. Це відображено від давніх часів, починаючи з міфології та фольклору, де назви тварин зображалися як священні, мудрі або пророчі істоти, співвідносячись з марновірством і різними переконаннями. М. Костомаров, наприклад, виділив символіку тварин у своєму дослідженні української народної пісенної творчості, розглядаючи їх як окремий тип.

Зоосимволіка, вбудована в етнокультурний контекст, свідчить про порівняння образів-символів різних вербально-символічних систем. Це також виявляється у відмінностях у сприйнятті якостей та властивостей тварин у різних культурах, що відображається через мовні концепти.

Поширеність зооморфних виразів в різних мовах пояснюється не лише запозиченнями, але й загальними закономірностями, що породжують подібні фразеологічні конструкції. Активне використання зооморфізмів є результатом того, що людина, стикаючись з новими об'єктами, асоціює їх з вже відомим навколишнім світом. При створенні метафор різні назви тварин можуть мати різний ступінь продуктивності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Фразеологія — це як магічна скринька, у якій сховані скарби культури й мови. Цей розділ мовознавства — справжнє віконечко у світ народних мудростей, образів та традицій. Фразеологія, як важлива складова лінгвістики, працює над тим, щоб розкрити суть стійких виразів, які утворюють фразеологічні одиниці. Це включає в себе аналіз їхньої структури, семантики, синтаксичних особливостей та інших аспектів.

Додатково, фразеологія досліджує роль соціокультурного контексту у формуванні та інтерпретації фразеологічних одиниць. Вона вказує на те, як етнічні, історичні та культурні особливості впливають на сприйняття та розуміння виразів у мовленні. Наприклад, фразеологічні одиниці, пов'язані з національними традиціями чи звичаями, можуть мати інше значення або використовуватися з іншим емоційним забарвленням в різних культурних середовищах.

Дослідження зооморфізмів у фразеологічних одиницях відкриває широкий спектр метафоричних відношень між людиною та твариною, що мають важливе значення для культурного та мовного аспектів. Ці метафори відображають не лише фізіологічні характеристики тварин, але й їхнє поведінкове та символічне значення в мовленні. Це дозволяє не лише краще розуміти мовленнєві практики, але й глибше проникнути в ментальність та світогляд спільноти. Більше того, дослідження зооморфізмів може виявити цікаві відмінності в сприйнятті та використанні мови в різних поколіннях або соціальних групах через зміну культурних стандартів або соціальних уявлень.

Отже, фразеологія вважається необхідним механізмом для дослідження мовного спілкування та культурних особливостей мовлення. Вона є допоміжним інструментом, щоб краще розуміти та аналізувати мовленнєві практики, які збагачують нашу мовну та народну спадщину.

РОЗДІЛ 2. ЗООМОРФІЗМИ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

2.1. Зооморфізми в структурі фразеологічних одиниць української мови

Розглядаючи детально зоосвіт України, символи та усталені уявлення з тваринами, варто згадати, що Україна багата своєю природною різноманітністю та біорізноманіттям, яке знаходить відображення в мові, культурі та традиціях народу через зооморфізми. Від Карпатських гір до Чорного моря, від лісів до степів, відгомін природи чувається у кожному куточку країни.

В українській мові зооморфізми займають вагому позицію і мають глибокі корені в культурному просторі українського суспільства. Ці вирази базуються на характеристиках тварин, віддзеркалюють сприйняття та ставлення людей до навколишнього світу, а також висвітлюють етнічні особливості народу.

Українське товариство завжди приділяло особливу увагу деяким тваринам, які стали символами різних якостей та станів. Один із важливих образів в українській міфології - це образ ведмедя. **Ведмідь** символізує силу, мудрість та захист. Тож цей образ часто зустрічається у фольклорних творах, казках та піснях, де він виступає як сила, що оберігає ліси та природу від злих сил.

Фразеологізми з образом ведмедя є частиною української мовної культури та використовуються для передачі різних якостей та станів. Наприклад, "сильний, як ведмідь" - це вираз, який надає мові барвистості та емоційності. Він допомагає передати силу та могутність ведмедя, а також його спокій та мудрість. В той же час, образ ведмедя часто використовується для передачі незграбності та повільності. А фразеологізм "ведмідь на вухо наступив" передає якості людини, яка має поганий слух в музичній сфері. Наступний приклад "ділити шкуру невбитого ведмедя" виражає дію планування, розпоряджання чимось не досягнутим.

Українська мова багата на образні мовні засоби, які базуються на властивостях та поведінці тварин. Вони додають колориту та емоційного виразу мовленню, роблячи мову більш живою та образною. Виділяються назви тварин,

з якими людина має найближчі стосунки, які характеризуються багатозначністю та частим вживанням у фразеологічних виразах.

Ці тварини включають **домашніх улюбленців та свійських тварин**, які є невід'ємною частиною культурної та побутової сфери життя людей. Вони відображають багатоаспектну взаємодію між людиною і природою, а також відтінки індивідуальності кожного господаря тварини. Розглядаючи ці образи під призмою зооморфізмів, можна помітити, що кожна тварина має свої унікальні риси, які можна порівняти з людськими властивостями та поведінкою.

Собака, здавалося б, простий домашній улюбленець, проте у світі мистецтва та літератури вона стала символом низки складних і виразних концепцій. Образ собаки як зооморфізм не тільки відображає її фізичні характеристики, але й виражає властивості та риси людини. Перш за все, слід згадати, що собака в українській культурі подається як символ вірності, дружби та відданості. Вона славиться своєю беззаперечною прив'язаністю до людини і готова підтримати свого власника в будь-яку мить. Собаки вважаються втіленням чесності та надійності, і їхня відданість викликає повагу та любов. Українські фразеологізми, пов'язані з собаками, відображають ці якості. Наприклад, "вірний як собака" висвітлює ідею вірності та дружби, які властиві собакам.

Більше прикладів фразеологізмів із образом собаки з українського фольклору можна розглянути в наступній таблиці, яка також містить значення даних виразів.

Фразеологізм	Значення
Бітий соба́ка	Людина з досвідом; бувала
Ві́шати (всі́х) соба́к на кого	Звалювати вину на когось, безпідставно звинувачуючи когось у чому-небудь
Ганя́ти соба́к	Не працювати, нічого не робити
Дражні́ти (дратува́ти) соба́к	1. Жебракувати

	2. Ходити по чужих дворах з проханнями
З'їсти соба́ку на чому, в чому	Набути великого досвіду в справі; до тонкощів вивчити певний аспект
З соба́ками не пійма́ти	Надійно сховатися
Соба́ка не зага́вкає	Зовсім не згадувати
Соба́ка не переско́чить	Великий за розмірами
Соба́ки не ї́дять	Дуже, надзвичайно багато
Соба́ку не вде́ржиш	Дуже, нестерпно холодно
Мов соба́ка, який зірва́вся з це́пу	Дуже, нестримно
Ні за соба́ку	Пропа́сти
Ніякий соба́ка	Ніхто
Ось де соба́ка зарі́тий	Саме в цьому справжня причина, суть
Присо́хне, як на соба́ці	1. Загоїтись, зникне (про хвороби); одужає хтось 2. Не набути розголосу, забутись (щось неприємне)
Соба́ки вію́ть	Що-небудь дуже неприємно діє, викликає у когось відразу, огиду
Соба́ці не проско́чити	Такі перешкоди, що нікому не пройти, не пробратися
Соба́ці під хві́ст	Даремно, без позитивних наслідків
Усякий соба́ка	Будь-хто, перший-ліпший
Хоч соба́к, псів ганя́й	Дуже холодно
Хоч на соба́ку лий	Дуже несмачний (про рідкі страви та напої)
Хоч соба́к в'яжі́	Дуже
Як на соба́ці заго́їться	Дуже швидко
Як соба́ка на вісі́вки ві́тріщитися	Дуже, надто

Як собаці редька	Набриднути
Як кіт з собакою жити	Без злагоди, постійно ворогувати, сваритися
Як собаці мұха	Дуже мало, недостатньо (переважно про їжу)
Як скаженого собаки боятися	Дуже
Мов собака на по́свист бігти	Охоче; слухняно
Мов собака пропа́сти	Безслідно
Мов собака спущений з прів'язі бігти	Дуже швидко, нестримно
Мов собака у Пили́півку трясті́ся.	Дуже
Мов собаки обгризли	Дуже короткий
Як побитий собака	Усвідомлювати свою провину
Як потайний собака	Підступно, таємно
Як собака голо́дний; злий	Дуже, надзвичайно
Як собака в човні сидіти	У незручному становищі
Як собака за обгризену кістку триматися	Дуже міцно
Як собака з ожереду пустітися	Швидко, остаточно
Як собака на прів'язі гуляти	Повне заперечення: зовсім не гуляти
Як собака цибу́лю люби́ти	Зовсім не любити
Собака на сіні	Такий, що сам не користується чим-небудь й іншим не дає
Як собаці дру́гий хвіст потрі́бний	Потрібно, треба
Як собаці п'ята но́га потрі́бний	Зовсім не потрібний

Фразеологізми, пов'язані з **котами**, часто відображають їхні характерні риси та звички. Кіт в українській культурі вважається символом самодостатності, витонченості, граційності. Його здатність до самостійного мислення і дій створює враження загадковості, що притягує до нього увагу. Кіт може виражати відчуття комфорту та спокою, коли він впевнено демонструє свою незалежність.

До прикладу, "кіт у мішку" вказує на щось таємне або невідоме, що може виявитися несподіваним. Ба більше, фразеологізм "як кіт наплакав" описує мінімальну кількість сліз або виражає сумнів щодо чогось. Образ kota у слов'янських віруваннях має як позитивне, так і негативне сприйняття. Як приклад, чорний кіт часто асоціюється з нечистою силою та навіть може уособлювати диявола. Такі та схожі приклади вживання образу kota зібрані у даній таблиці:

Фразеологізм	Значення
Ще й кіт не валявся	Ніхто ще нічого не робив
Як кіт наплакав	Дуже мало, незначна кількість
Чорний кіт пробіг	Посваритися, мати напружені стосунки з кимось
Мов кіт на сáло поглядáти, позирáти	Ласо, жадібно, заздрісно
Мов кіт до сáла допáстися	Жадібно, дуже енергійно
Мов кіт до мíш кíдатися	Жадібно, пристрасно
Тягну́ти котá за хвоста́	Зволікати, не поспішати
Котóві на сльóзи нема́	Дуже мало
Купíти котá в мíшкú	Придбати невідомо що
Котí шкребу́ть на сéрці	Хвилюватися, перебувати в стані тривоги, неспокою
Гра́тися в котá і мíшку	Бути нещирим, хитрувати, лицемірити
Хоч гарма́ти котí спáти	Дуже міцно

Кінь, як символ сили та вірності, займає особливе місце в українській фразеології. Він не лише втілює в собі могутню енергію та велич, але й є символом вільності та невгамовної сили. З давніх-давен кінь був невід'ємною частиною господарства та життя українського народу, він супроводжував людей у їхніх щоденних справах та святкових заходах. До прикладу, фразеологізм "працювати як кінь" висвітлює наполегливість та працьовитість. Людина, яка безперервно працює й повністю віддана роботі, часто асоціюється з образом

коня. В побутовому просторі досі використовують фразеологізм «здоровий, як кінь», аби передати витривалість та фізичну спроможність людини. Крім того, у фольклорному мовленні виділяють й негативні символічні значення зооніма коня, на кшталт, ледачість - "добрий коняка: повезе, куди хоч - тільки недалеко", ненажерливість - "кінська доза", що втілює вираз "дуже велика порція". Більше фразеологізмів можна знайти у таблиці нижче:

Фразеологізм	Значення
Залі́зний (сталéвий) кінь	трактор, мотоцикл, автомобіль
Конéм не об'ї́деш	1. Не обминеш, не уникнеш чого-небудь. 2. Дуже товстий, огрядний (про людину)
Конéм не доженéш	Дуже швидко
На коні́ бути і під конем	мати великий життєвий досвід
На коні́ не під'ї́деш	Дуже гордовита, пихата людина; до кого неможливо знайти підхід
Хід конéм	Дії спрямовані на досягнення мети без конфліктних ситуацій
Хоч конéм грай	1. Досить великий, просторий 2. Багато вільного місця
Мов на сто кóней ві́садив	Людина, яка перебуває у піднесеному настрої
Був кінь, та й з'ї́здився	Те, що втратило свою цінність, значення
Дарованому коневі в зуби не дивля́ться (не заглядають)	Не годиться висловлювати незадоволення щодо подарунка
На коні́ бути	Бути у вигідному становищі
Старий кінь борозни не зі́псує	Людина, яка знається на справі
Троянський кінь	Хитрі дії, підступні прийоми боротьби
Схожий, як свиня на коня	про двох різних людей

У фольклорі та народній культурі тварини не лише відіграють ключову роль як символи та персонажі, але й є неодмінною складовою міфологічних уявлень про світ. Тварини зустрічаються у різних формах в фольклорних текстах, казках, що свідчить про широке поширення та значення в світовій культурі. Особливе місце у віруваннях належить обрядам, де вони можуть виступати як центральні або вторинні персонажі, символізуючи різноманітні аспекти життя та природи. Казки про тварин часто відтворюють алегорії людських взаємин та реальність, розкриваючи глибинні моральні та філософські істини.

Заєць, маленька, але спритна тварина, займає важливе місце в житті людини. Українська культура пов'язує зайця з різними символами, включаючи його образ як символ боягузтва. Тому негативний зоонім зайця, як правило, асоціюється з його слабкістю та страхом, що виражається у фразеологізмах "заяча душа" та "боязкий, як заєць". Однак український фольклор також має приклади, коли заєць виступає як сильний та винахідливий персонаж, який здатний викликати співчуття та захоплення. Наступні фразеологізми у таблиці покажуть більше характеристик, які асоціюються з образом заєця:

Фразеологізм	Значення
Ганя́тися за двома́ зайця́ми	Намагатися одночасно зробити дві та більше справ
Дале́ко кúцому до за́йця	Велика різниця між ким-небудь
За́йчики в голові́ стриба́ють	Легковажна, безтурботна або дурна людина
Си́пати зайця́м со́лі на хвіст	1. Марно погрожувати, обіцяти вчинити щось неприємне. 2. Мріяти про щось нереальне
Уби́ти двох зайці́в одним пострі́лом	Братися за кілька справ одночасно
Мов кúцому до за́йця	Дуже далеко, зовсім недоступно
Ни́би соло́ного за́йця ганя́ти	Безперервно, весь час.

У фольклорі та народних переказах, **кози** часто асоціюються з властивостями, такими як наполегливість, мудрість та практичність. Вони з'являються як символ плодючості та достатку, оскільки вони асоціюються з багатством молока та м'яса. В той же час, вони іноді уособлюють незалежність та непокірність, оскільки кози можуть бути досить самостійними та упертими тваринами.

У переносному значенні, вирази, що мають відношення до кіз, можуть використовуватися для опису людей. Наприклад, "сильна як коза" може означати мужність та стійкість, тоді як "капризна як коза" може вказувати на непокірливу та вимогливу поведінку. Таким чином, образ кози в українській культурі відображає багатогранність людських характерів та властивостей, що можуть бути як позитивними, так і негативними. Ці аспекти детально представлено в таблиці:

Фразеологізм	Значення
Встігнути з ко́зами на торг	Без причини, потреби поспішати
І ко́зи сі́ті, і сі́но ці́ле	Ніхто не зазнав збитків, шкоди
На коні́ (на козі́) не під'ї́деш	Людина дуже гордовита, до якої важко знайти підхід
Не на тій козі́ під'ї́жджа́ти	Не знаходити належного, потрібного підходу
Показáти, де ко́зам ро́ги пра́влять	Провчити, завдаючи неприємностей, прикрощів
Су́нутися зі свої́ми ко́зами	Встрявати в щось, виявляти небажану цікавість
Там, де ко́зам ро́ги пра́влять	Там, де важкі умови життя, де перебувають, не з власного бажання
Усі ко́зи в зо́лоті	Все здається кращим, ніж є насправді
Як сі́дорову козу́ лупцюва́ти	Дуже сильно, нещадно

2.2. Зооморфізми в структурі фразеологічних одиниць новогрецької мови

У глибинах легендарної Греції, між шепітними листями древніх оливкових гаїв та на зелених пагорбах, віддзеркалюється багатий тваринний світ, який відіграв важливу роль у міфології, культурі та повсякденному житті народу. Загадковість та величність цих істот заворожувала уяву давніх греків, відбиваючи їхнє відношення до природи та світогляду. Тваринний світ Греції завжди був невід'ємною частиною народу. Від давніх часів греки спостерігали за природою і знаходили в ній відображення своїх ідеалів, віруючи в те, що тварини мають власні характери та властивості, які можна використовувати для сприйняття світу. Кожна тварина вважалася не лише частиною природного середовища, а й носієм певних якостей, які впливали на міфологію, релігію та мистецтво греків.

Звіриний світ Греції сповнений багатьма симбіотичними відносинами з богами. Наприклад, лисиця була відома своєю хитрістю, асоціювалася з героєм Гермесом. Олень, з його мудрими очима, часто зображувався поруч із богинею мудрості Афіною. Такі взаємозв'язки відображали віру в те, що тварини та боги живуть у вічній гармонії та взаємопов'язаності.

Варто підкреслити, що у сучасній Греції **домашні улюбленці та свійські тварини** відіграють значущу роль у житті людей, як і в багатьох інших країнах світу. Вони є не лише компаніями для своїх господарів, а й членами сім'ї та об'єктами любові та догляду.

У новогрецькій мові образ **собаки** використовуються для передачі різних якостей, характеристик та властивостей, які асоціюються з цією твариною. Собака, як символ, виступає як позитивний образ, так і негативний, в залежності від контексту та способу використання. Один з найпоширеніших зооморфізмів є вираз "πιστός σαν τον σκύλο" (українською – "вірний як собака"). Цей образ передає позитивну ідею вірності та надійності, оскільки собака вважається однією з найвірніших тварин. Цей вираз також може використовуватися для опису людини, яка завжди стоїть на вашому боці, яка віддана та надійна у будь-

яких обставинах. Більше характеристик образу собаки висвітлено в даній таблиці:

Φρασεολογισμός	Μετάφραση / σημασία - значення
Άνθρωπο από σπίτι και σκύλο από μαντρί	Людина з будинку, а собака з двору
Αγουριέται σαν λυσσασμένος σκύλος	Кусається, як скажений собака
Αδέσποτο σκυλί, διάβολος στην αυλή	Безпритульний собака, диявол у дворі
Από κακό σκυλί καλό μην περιμένεις	Не чекай добра від поганого собаки
Απροσκάλεστος φίλος, έτοιμος σκύλος	Непроханий друг, готовий собака
Δεν γνωρίζει το σκυλί τον αφέντη του	Собака не знає свого господаря
Διαβάτης και σκυλί την ίδια τύχη έχουν	У мандрівника і собаки однакова доля
Δουλεύει σαν σκύλος	Він працює як собака
Εγώ το λέγω στον σκύλο μου κι ο σκύλος στην ουρά του	Я кажу собаці, а собака - хвосту
Είναι σκυλί στην δουλειά	Він собака на роботі
Ένα σκυλί αγουριέται πολλά γαβγίζουν	Собака, який багато гавкає
Ευγνώμονας σκύλος, καλλίτερος από άχρηστο άνθρωπο	Вдячний собака, краще, ніж нікчемна людина
Έχασε τον σκύλο, έχασε και την αναμπιστοσύνη	Втратив собаку, втратив довіру
Και την πίττα ολάκερη και τον σκύλο χορτάτο	І пиріг цілий, і собака ситий
Κάλλιο ελεύθερο σκυλί παρά λιοντάρι δεμένο	Краще вільний собака, ніж зв'язаний лев
Κάνει σαν λυσσασμένος σκύλος	Він поводиться, як скажений собака
Κουνάει την ουρά της σαν την σκιά	Хвостом махає, як собака.
Κρέας ο αφέντης, κόκαλα ο σκύλος	М'ясо для господаря, кістки для собаки

Μ' απρόθυμο λαγωνικό δε γίνεται καλό κυνήγι	Неохочий собака - поганий мисливець
Μαλώνουν σαν την γάτα με το σκύλο	Сваритися, як кіт з собакою
Μην ξυπνάς το σκυλί που κοιμάται	Не буди собаку, що спить
Ο γέρος σκύλος δεν γαβγίζει χωρίς αιτία	Старий собака не гавкає без причини
Ο καλλίτερος φίλος είναι ο σκύλος	Найкращий друг - це собака
Οι σκύλοι των αρχόντων είναι και αυτοί άρχοντες	Собаки панів - теж пани
Όλα τα σκυλιά μια γλώσσα μιλάνε	Всі собаки говорять однією мовою
Όταν μαλώνουν τα σκυλιά ο λύκος τρώει τα πρόβατα	Коли собаки сваряться, вовк їсть овець

У своїй легкості й грації, образ **кішки** стає втіленням елегантності, як висловлюється у фразях, ніби "γρήγορος σαν γάτα" буквально означає "швидкий як кішка". Однак коти також асоціюються з цінностями самостійності та незалежності. Вони живуть у своєму власному світі, де не потрібна підтримка чи допомога інших. "Ανεξάρτητος σαν γάτα", українською це "незалежний як кішка" - фраза, що звучить як похвала самостійності й вільності. Від образу кішки витікає ряд сполучень та протилежностей, які розкривають багатогранність та глибину її зооніма в грецькій культурі. Нижче є детальні приклади:

Φρασεολογισμός	Μετάφραση / σημασία - значення
Αυτά τα ξέρει κι γάτα μου	Це навіть кіт знає
Γάτα που κοιμάται, ποντικούς δεν πιάνει	Сплячий кіт не ловить мишей
Γάτα στο σακί, ποντίκια δεν πιάνει	Кіт у мішку не ловить мишей
Γέρασαν οι γάτοι και τους περιπαίζουν οι ποντικοί	Коти старі і над ними знущаються миші
Είδε η γάτα το πουτί της και το πέρασε πληγή της	Кішка побачила свій хвіст і стала вразлива

Ἐλειψαν οἱ γάτοι κι οἱ ποντικοὶ βγήκαν στον ἱππόδρομο	Коти пішли, а миші вийшли назовні
Εμεῖς ψωμί δεν ἔχουμε κι ἡ γάτα πίτα τρώει	У нас немає хліба, а кіт їсть пиріг
Ἐφερε ἡ γάτα τον ποντικό μάρτυρα	Кіт приніс мишу-свідка
Εφτάψυχος σαν γάτα	Сім'я, наче кіт
Ζεματισμένος γάτος φοβάται και το κρύο νερό	Наляканий кіт боїться й холодної води
Ἡ γάτα ἀμα δε μπορεί να φτάσει το ψάρι, λέει "μυρίζει"	Якщо кіт не може дотягнутися до риби, то каже, що вона пахне
Ἡ γάτα για ο ψάρι, πούλησε τ' ἀμπέλι της	Кіт за рибу продав свій виноградник
Ἡ γάτα κι αν ἐγέρασε, та νύχια πού 'χε ἔχει	Кішка, навіть застаріла, має кігті
Ἡ γάτα ὅπως κι αν την πετάξεις (ἢ τη ρίζεις), με τα τέσσερα θα πέσει	Кота, як не кинь, а він впаде на чотири лапи
Ἡ γάτα φιλίες δεν κάνει ποτέ!	Кіт ніколи не заводить друзів!
Ἡ περιέργεια σκοτώνει τη γάτα	Цікавість вбиває кішку
Ὅσο πατάει ἡ γάτα	Поки кіт ходить
Και οὔτε γάτα οὔτε ζημιά	І ні кішці, ні шкоди
Εἶναι γάτα με πέταλα	Це кішка з крилами
Σαν βρεγμένη γάτα	Як мокрий кіт
Ἡ γάτα πούλησε το σπίτι της για ν' αγοράσει ψάρια	Кіт продав хату, щоб купити рибу
Γάτα πού μουλώνει, ποντικούς μαζώνει	Кіт, що нявчить, мишей ловить
Σαν το σκύλο με τη γάτα	Як собака з кішкою
Παίζει μαζί του ὅπως ἡ γάτα το ποντίκι	Грає з ним так, як кішка з мишкою

Розглядаючи зоонім **коня**, який є відображенням сили та грації, що завжди асоціюється з могутністю та елегантністю, він пронизує як міфологічну, так і мовну тканину грецької культури. Сила коня, виражена у грізному образі

"ισχυρός όπως άλογο", дослівно "сильний як кінь". Та ж сама сила, що виражається в його вольових діях. "Ελεύθερος όπως άλογο", український переклад "вільний як кінь" – в такий образ кінь втілює дух нестримності та самостійності. В грецькій міфології кінь пов'язаний з богами чи героями, виступаючи як символ війни, перемоги або навіть відваги. Також, у грецьких прислів'ях та приказках кінь використовується для вираження різних життєвих принципів та мудрості, які представлені в даній таблиці:

Φρασεολογισμός	Μετάφραση / σημασία - значення
Άλογο που δεν καβαλίκεψες, ποτέ μην το κατηγορείς	Ніколи не карай коня, на якому ти не їхав
Αν σε ρίξει το άλογο, πέζεψε και σύρνε το	Якщо кінь скидає вас, підхопіть його і тягніть
Αντί να βογκάει το άλογο, βογκάει το σαμάρι.	Не кінь винен, а сідло
Από καβάλα στ' άλογο, κάθισε σε γαϊδούρι	З сідла на коня, сідай на віслюка.
Για το άλογο που τρέχει, δε χρειάζονται σπιρούνια	Для коня, що добре біжить, не потрібні візники
Γέρικο άλογο καινούργια περπατησιά δε βάνει	Старого коня нових прийомів не навчиш
Δουλεύουν τ' άλογα και τρώνε τα μουλάρια	Працюють коні, а їдять візники
Η σέλα έγινε για τ' άλογο	Сідло створене для коня
Μη σέρνεις τα πόδια σου προτού καβαλικάψεις	Не тягай ноги, доки не сів на коня
Μιλάς καβάλα	Говорити на коні
Ούτε καλό άλογο είχα, ούτε σε καλό παχνί το 'δεσα.	Ані доброго коня, ані гарної панянки

Που γυρεύει τ' άλογο, χάνει και το πέταλο	Хто шукає коня, втрачає й підкову
Στου αλόγου τον τόπο, γαϊδούρι μη δένεις	На місце коня, не в'яжи віслюка
Το άλογο κάτω απ' τ' αγώι ψοφάει	Кінь помирає під полем
Το άλογο το πληγωμένο σαν δει τη σέλα τρέμει	Поранений кінь, побачивши сідло, тремтить
Το καλό το άλογο στ' αχούρι το πουλάνε.	Хороший кінь продається за байдику
Το καλό το άλογο, βγάζει το κριθάρι του	Добрий кінь має свій ячмінь
Οι κάμποι τρέφουν άλογα και τα βουνά λεβέντες	Рівнини годують коней, а гори - лаванду
Σαράντα τ' άλογο κι εξήντα το σαμάρι.	Сорок за коня і шістдесят за сідло.
Πούλα τ' άλόγό σου και κράτα το γάιδαρό σου.	Продай коня, а віслюка залиш собі
Κι αν στόλισες το γάιδαρο, γι' άλογο δεν περνιέται!	Навіть прикрасивши осла, він не стане конем

Національна культурна ідентичність визначається тим, як мова описує тваринний світ та які аспекти цього опису стають ключовими у лексичному складі мови. Крім того, важливою є роль тварин у фольклорі та міфології, які формуються на основі культурних уявлень та традицій. Серед широкого спектру фразеологічних одиниць з зоонімічними компонентами у новогрецькій мові виділяються кілька груп, що використовуються для характеристики людини. Ці вирази відображають її інтелектуальні здібності, зовнішній вигляд, особливості характеру, фізичні риси та інші аспекти особистості.

Зооніми, такі як θηρίο (звір), γάιδαρος (осел), γάτα (кіт), σκυλί (собака), αρνάκι (ягня), μουλςρά (мул), λύκος (вовк), αλεπού (лисиця), ψάρι (риба), κότα (курка), πουλί (птаха), αετός (орел), σαΐνι (яструб) та багато інших заряджені символічним навантаженням, що надає кожній фразеологічній одиниці унікальний характер.

На підставі цього символічного навантаження, якою наділені зооніми, мовна свідомість створює цілі образи. Згідно з цим, осел асоціюється з впертістю й тупістю, а кіт - хитрістю й винахідливістю. Навіть хижі птахи, як орел та яструб, символізують розум та кмітливість.

Фразеологічні одиниці, засновані на цих зоонімах, відображають широкий спектр людських характеристик. Загалом, зоофразеологізми можуть мати як позитивну, так і негативну конотацію. Наприклад, "γάτα" може описувати як хитрість і винахідливість, так і підступність. З іншого боку, "αρνάκι" відображає доброту і спокій. Деякі вирази, як "αετός" або "σαΐνι", що символізують розум і наполегливість, несуть позитивне зарядження.

Тема соціальної поведінки є досить поширена у мовних фразеологізмах, які надають характеристику людині в певних ситуаціях, зосереджуючись на її поведінці та взаємодії з оточенням. Наприклад, "γάιδαρὸς ἀσαμάρωτος", що дослівно означає "неприборканий осел", описує особу, яка проявляє незграбність та невихованість. Також "γίνομαι σκυλί", буквально "стати собакою", виражає значення дуже розсердитися, розлютитися.

Крім того, зоофразеологізми описують не лише людину, але й зовнішні умови, в яких вона опинилася. Такий вислів, як "είναι σαν το λιοντάρι στο κλουβί", дослівно "бути як лев у клітці", відображає ситуації, де особа відчуває себе обмеженою або стиснутою ззовні.

У світі мови і образів грецька фразеологія є відмінним інструментом для опису зовнішності людини. До прикладу, зооморфізм "είναι σαν σκυλί", дослівно означає "бути схожим на собаку", вказує на потворність особи, а "γίνομαι σαν βόδι" через буквальный переклад "ставати як теля" означає ожиріння.

Навіть фізичні стани описуються за допомогою фразеологізмів, як "γίνομαι παλί" - "стати каченям", передає значення промокнути до нитки або "γίνομαι περδίκι", буквально "стати куріпкою", - одужати від хвороби.

Соціальний тип особистості також відображається через фразеологізми, що в грецькій мові є яскравим прикладом культурних асоціацій та стереотипів. У цій категорії зустрічаються зооніми, такі як γουρούνι (свиня), τράγος (коза),

τίγρης (тигр), ελάφι (олень), φίδι (змія), ψάρι (риба), κότα (курка), πουλί (птаха), μέλισσα (бджола), які зазвичай містять негативну оцінку особи. Вибір того чи іншого зооніма у фразеологізмі мотивується різноманітними стереотипами та уявленнями. Наприклад, фразеологізм "γίνομαι ελάφι", дослівно "стати оленем", що характеризує обманутого чоловіка, оскільки, подібно до оленя, він має роги.

Використання таких виразів може мати глибший смисл, заснований на асоціаціях, що притаманні грецькому народу. Наприклад, "είμαι χαρούμενη μέλισσα", дослівно "бути веселою бджолою", еквівалентне українському "жити собі на втіху". В цьому випадку бджола асоціюється не тільки з труднощами, але й з радісним, комфортним існуванням.

Використання образів тварин у фразеологізмах диктується об'єктивними знаннями про їхній зовнішній вигляд, звички та роль у житті людей, що дає можливість описати як зовнішній вигляд людини, її стан чи риси характеру, так і її дії або манеру поведінки.

Структурно, більшість фразеологізмів із компонентом-зоонімом включають дієслово είμαι "бути" та γίνομαι "ставати". Це свідчить про те, що більшість фразеологізмів приписують особі постійну якість, ніж вказують на її зміну.

2.3. Порівняльний аналіз зооморфізмів у фразеологічних одиницях новогрецької та української мов

Тема світу тварин привертає увагу не лише у літературі, культурі та філософії, але й в наукових дослідженнях. Порівняльний аналіз способів, якими новогрецька та українська мови виражають цей світ, проливає світло на те, як різні культури сприймають природу і взаємодіють з нею.

Українська мова, з одного боку, відзначається своєю різноманітністю термінів для опису тваринного світу. Українські народні казки та легенди навчають поваги до тварин та природи як до живих істот, що мають свої права та заслуговують нашої уваги та захисту. З іншого боку, новогрецька мова має

вікові традиції та зв'язки з давньогрецькою міфологією, що впливає на спосіб, яким вона сприймає тваринний світ.

У світі тварин даних мов важливе місце посідає віддзеркалення підходів до співіснування людини та природи. Крім того, необхідно також враховувати вплив історичних подій та культурних традицій на сприйняття тваринного світу. В Україні, яка має багату сільську традицію, де тварини часто виступають як важливі складові господарського господарства, є більше поваги до тварин як до помічників та товаришів людини. У той же час, у грецькій культурі, де відомі міфи та легенди про героїв, богів та міфічних тварин, сприйняття тварин більш пов'язане з міфологічними образами та символікою.

Згідно з антологією Ніки Цігалу "Ο Λαός Μας Μέσα Από Τις Παροιμίες" образи вовка та лисиці найчастіше зустрічаються в грецьких приказках. Крім того, ці зооніми є одними з найуживаніших героїв в українських казках.

Вовк, завдяки своїм гострим іклам та міцній статури, вважається одним з найбезпечніших тварин у світі. Ця тварина є розумною та соціальною, символізуючи єдність племені та швидкість. В українських народних казках вовк виконує роль антигероя, але іноді його також уособлює справжнього друга чи захисника. У грецькій культурі вовк має свої символічні значення, а саме у деяких міфах вовк пов'язаний зі смертю та злом. Детальні особливості виразів із образом вовк в цих культурних просторах можна розглянути в даних таблицях:

Використання зооніма вовк у новогрецькій мові:

Φρασεολογισμός / παροιμία	Μετάφραση / σημασία
Αρνί που βλέπει ο Θεός, ο λύκος δεν το τρώει	Ягня, яке бачить Бог, вовк не їсть
Άμα γεράσει ο λύκος τον короϊδεύουν τα τσακάλια	Коли вовк старіє, шакали з нього сміються
Άμα έχει ο λύκος, έχουν εκατό κοράκια	Де вовк, там сто ворон
Αν δεις λύκου χνάρια, έχει το νου σου στα πρόβατα	Якщо побачиш сліди вовка, тримай увагу на вівцях

Αν φοβόταν ο λύκος τη βροχή θα 'βαζε τράγια κάπα	Якби вовк боявся дощу, то перетворився б в козу
Άνθρωπος ανθρώπω λύκος!	Людина для людини вовк!
Απ' τα μετρημένα, τρώει ο λύκος	Вовк їсть з порахованої кількості
Απ' το λύκο γλίτωσε...στην αρκούδα έπεσε	Від вовка втік... до ведмедя потрапив
Αυτός που υπομένει, το λύκο διαφεντεύει	Хто витримає, той вовком командує
Έβαλαν το λύκο να φυλάει τα πρόβατα.	Πоставили вовка пасти овець
Εμείς το λύκο βλέπουμε, πούθε πάν' τ' αχνάρια του.	Ми бачимо вовка, де є вовчі сліди
Και τα σκυλιά περιγελούν το λύκο σαν γεράσει	І собаки насміхаються з вовка, коли той застаріє
Κάλλιο άδειο το μαντρί, παρά χίλιοι λύκοι μέσα	Краще порожній загін, ніж тисяча вовків у ньому
Καλύτερα να σε φάει ο λύκος, παρά το τσακάλι	Краще хай вовк тебе з'їсть, ніж шакал
Ο λύκος αρνί δε γίνεται	Вовк не стає ягням
Ο λύκος έχει τ' όνομα κι η αλεπού τη χάρη	Вовк має свою славу, а лисиця має хитрість
Ο λύκος έχει το σβέρκο χοντρό γιατί κάνει μόνος τις δουλειές του.	Шкура у вовка товста, бо він сам працює.
Ο λύκος κι αν εγέρασε, μαλλί αλλάζει κι όχι μυαλό	Вовк, хоч і виріс, але змінює свою шерсть, а не розум
Ο λύκος με μύγες δε χορταίνει	Вовк не наїдається комахами
Ο λύκος με μηνύματα ποτέ αρνί δεν τρώγει	Вовк з повідомленнями ніколи не їсть ягняти
Ο λύκος στη γειτονιά του αρνί δεν αρπάζει	Вовк на своїй території не хапає ягнят
Ο λύκος στην αναμπουμπούλα χαίρεται	Вовк у нападі люті - щасливий

Όταν τα σκυλιά τρώγονται, ο λύκος τρώει τα πρόβατα	Коли собаки їдять одне одного, вовк їсть овець
Θρέψε λύκο το χειμώνα, να σε φάει το καλοκαίρι	Годуй вовка взимку, і він з'їсть тебе влітку.
Το πρόβατο το μοναχό, εκείνο τρώει ο λύκος	Вовк їсть самотніх овець

Приклади в українській мові:

Фразеологізм	Значення
Віти вóвком	Бути у стані великого розпачу
Вовк в овéчій шкúрі	Лицемірна людина, яка приховує під доброзичливістю злі наміри
Вовк кишкí догрíзає	Бути дуже голодним
Впíймáти вóвка за вúха	Проявити сміливість, кмітливість собі на користь
Глúнути вóвком	Ставитися неприязно, вороже до когось
Í вovкí сítí, í kóзи цíлі	Не зазнати шкоди, неприємностей
Вовк не пролíзе	Надзвичайно густий
Морський вовк	Моряк з досвідом
Не бáчити смáленого вóвка	Бути недосвідченим, не зазнавати випробувань у житті
Очéй у вóвка позíчити	Втратити почуття власної гідності
Пáхне смáленим вовком.	В передбаченні небезпеки або неприємності
Старий вовк	Досвідчена людина, яку важко перехитрити, обдурити
Хоч вovкíв ганúй	Дуже холодно

Хоч вóвком вий	Бути у безвихідному, скрутному становищі через неможливість щось змінити.
Хоч вовк траву їж	Абсолютно байдуже, що буде
Кинутися мов голодні вовкі на вівцю	Дуже жадібно

Образ **лисиці** відображається у творчості різних митців та використовується як символ у культурі. В народних оповіданнях лисиця часто асоціюється з хитрістю, обманом та лукавством, і вона вважається однією з найхитріших тварин. Якщо в народі кажуть "лисицею пройти", то означає – «схитрувати». Навіть природно слабша за вовка, вона здатна вижити завдяки своїм хитроцям. У багатьох культурах лисиця також символізує грацію та красу. У фольклорі цей зоонім часто виступає переможницею, символізуючи винахідливість та сміливість.

Нижче є приклади використання образу лисиці в новогрецькій мові:

Φρασεολογισμός / παροιμία	Μετάφραση / σημασία
Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι;	Що лисиця робить на базарі?
Η αλεπού εκατό χρονών, τ' αλεπουδάκια εκατόν δέκα	Лисиці сто років, а лисенят по сто десять.
Αλεπού που κοιμάται κότες δεν πιάνει	Лисиця, яка спить, курчат не впіймає
Αλεπούδες τρέφεις γείτονα; Τις κότες τι τις θέλω	Лисицю годуєш, а вона з курками не поділиться
Άλλαξε η αλεπού τον τόπο και μας έβγαλε από τον κόπο	Змінила лисиця місце і від нас біди відвернула
Αλλού τα μάτια της αλεπούς κι αλλού η ουρά της	Очі лисиці - це одне, а хвіст - інше
Αν δεν κίόσει το κοτέτσι η αλεπού δεν φεύγει	Якщо курник не ворухнеться, лисиця не піде

Αν λογάριαζε η αλεπού τα αχνάρια της θα ψόφαγε από την πείνα	Якби лис порахував свої сліди, він би помер з голоду
Αυτός είναι μεγάλη αλεπού	Це великий лис
Βρέθηκε η μαϊμού να γελάσει την αλεπού	Він знайшов мавпу, щоб посміяться з лиса
Δεν κάνει η αλεπού για φουρνάρισσα	Лисиця не годиться бути пекарем
Δεν πάει η αλεπού στο παζάρι	Лисиця не ходить на базар
Διώξαμε την αλεπού και ήρθε το λιοντάρι	Ми прогнали лисицю, а прийшов лев
Έβαλαν την αλεπού τις όρνιθες να βλέπει	Змусили лиса наглядати за курми
Εκατό η αλεπού εκατόν ένα τα αλεπόπουλα	Сто лисиць, сто одна лисиця
Εσύ γυρίζεις πόρτες κι η αλεπού στις κότες	Τι відчиняєш двері, а лисиця відчиняє курчат
Η αλεπού έχει το όνομα κι άλλοι κλέβουν τις κότες	Лисиця має хитрість, а інші просто крадуть курчат
Η αλεπού και το παιδί της ένα τομάρι κρατήγανε	У лисиці та її дитини шкура одна
Η αλεπού κρυβότανε και η ουρά της φαινότανε	Лис ховався, а хвіст показував
Η αλεπού τα δόντια του λιονταριού δεν φοβάται, φοβάται μόνο του σκύλου	Лисиця не боїться зубів лева, тільки собаки
Η γριά αλεπού δεν πιάνεται με ξόβεργες	Старого лиса не просто впіймати
Η έξυπνη η αλεπού πιάνεται κι από τα τέσσερα	Ρозумну лисицю можна зловити і на четвереньках
Η καλή η νοικοκυρά η αλεπού ζει με τον νοικοκύρη λύκο	Де хазяйка лисиця, там і господар вовк
Κάνει παρέα με αλεπούδες	Він тусується з лисицями
Κολοβή αλεπού σε παζάρι δεν ζυγώνει	Лисиця на базар не зважає

Κοντά με την αλεπού πονηρέψανε και τα αλεπόπουλα	Біля лисиці й лисенятка розумніші стають
Κότα που δεν πάει στην κούρνια της η αλεπού την τρώει	Лисиця їсть курку, яка не хоче йти до курника
Με τις αλεπούδες καλή είναι και η πονηριά	Лисиці дуже хитрі
Ξέρει τα μονοπάτια της αλεπούς	Знає всі стежки лисиці
Ο λύκος με την αλεπού δεν σεμπριεύουνε	Лисиця з вовком не соромиться
Οι αλεπούδες στο τομαράδικο συναντώνται	Лисиці зустрічаються в курниках
Όπου είναι οι αλεπούδες είναι και ψύλλοι	Де лисиця, там і воші
Όταν η αλεπού πεινάει καμώνεται πως κοιμάται	Коли лис голодний, він вдає, що спить
Ότι δεν μπορεί να κάνει ο λύκος τα κάνει η αλεπού	Те, що вовку неможливо зробити, лисиця здійснює
Πονηρή η αλεπού, μα πονηρότερος όποιος την πιάνει	Лисиця хитра, але той, хто її ловить, ще кмітливіший
Σαν την αλεπού ποτέ μην σκέφτεσαι	Як лисиця ніколи не думай
Την αλεπού κουμπάρα μην κάνεις	Не роби лисицю кумою

Більше прикладів висвітлені в українській мові, які є в наступній таблиці:

Φразεολογiзм / прислів'я (приказка)	Значення
Старίγ λισ; старά λισίця	Бувала, досвідчена людина
Κруτίγτις λισομ	Підлещувати, догоджати комусь
Λισ Μικιτα	Підступна й хитра людина
Βοκκα зуби γοδують, λισицю хβiст береже	Використовувати свої переваги

Сила лева не підходить лисиці, хитрість лисиці не підходить леву	Мати свої сильні та слабкі сторони
Лисичка завжди ситніша, ніж вовк	Хитрість може замінити силу
Лисицею пройти	Використовувати хитрість на свою користь
Хто в чин увійшов лисицею – той правити вовком буде	Набувати владу зловмисним шляхом
Якби лисиця не приїхала, то вівця б вовка з'їла!	Небезпека може прийти з найбільш неочікуваного боку
І лисиця хитра, так шкуру її продають	Обдурити та використати
Лисиця і уві сні курей вважає	Хитрість завжди працює
Призначили лисицю воєводою в лісі, – пера багато, а птиці немає	Помірна кмітливість не завжди веде до успіху
Лисиця дорогу перебігла, бути біді / Лисячий гавкіт почути – до нещастя	В очікуванні неприємностей
Говорить, як лисиця, а за пазухою камінь носить	Говорити одне, робити зовсім інше
Дивиться лисичкою, а думає вовчиком	Мати сховані наміри
З лисами і сам лисом станеш	З ким поведешся, від того й наберешся
На хитру лисицю капкан знайдеться	Розкрити, покарати
Лис лиса не кусає	Нема ніякої шкоди
В очі лисицею, а за очі - вовчицею	Підступна, дволика людина

В новогрецькій та українській мовах тварини часто використовуються для вираження різноманітних ідей, емоцій та концепцій. Варто наголосити, що мовці зазвичай обирають ознаки тварин, які найкраще підходять для створення конкретного образу, і враховують, наскільки слухач може зрозуміти ці порівняння та метафори, оцінюючи їх позитивно або негативно залежно від культурних уявлень. Щоб проаналізувати це явище, варто детально розглянути та порівняти аспекти, які дають уявлення про суб'єктивне сприйняття тваринного

світу крізь призму людської свідомості в новогрецькому та українському світах, а саме характеристики тварин (емоційний стан), їхня соціальна поведінка, зовнішність (фізичний стан) і тип особистості.

Українська та новогрецька мови використовують однакові образи тварин, щоб передати аналогічні соціальні концепції. Прикладом слугують образи свійських та диких тварин, таких як свині, вовка, вівці, цапа та риби, що є поширеними у фразеологічних одиницях обох мов, проте використовуються для вираження різних аспектів соціального статусу та поведінки. Детально можна проаналізувати їхні зооніми у фразеологізмах у даній таблиці:

Новогрецька мова	Українська мова	Значення
τρώνει σαν γουρούνι	їсть як свиня	про ненажерливість у харчуванні
απολωλός πρόβατο	заблукана вівця	про людину, яка втратила правильні життєві орієнтири
είναι λύκος σε μορφή προβάτου	вовк в овечій шкурі	про людину, яка діє підступно та лукаво
είναι αποδιοπομπαίος τράγος	цап-відбувайло	про відкинутість, невідповідність особи суспільству
είναι σαν το ψάρι στη θάλασσα	бути як риба в морі	опис особи, яка повністю відповідає обставинам і вписується в ситуацію

Дане порівняння зооморфізмів української та новогрецької мови з семантикою "соціальний статус" демонструє використання схожих метафор та образів з однаковими зоонімами для передачі конкретних ідей про соціальне середовище як бідність, лукавість, відчуженість тощо. До прикладу, образ "γουρούνι - свині" в обох мовах висвітлює нешляхетність або безтактність людини під час прийому їжі. Наступний зоонім "πρόβατο - вівці" описує людину,

яка не спроможна відшукати цінності через те, що втратила свої життєві орієнтири. Образ "λύκος - вовка" використовується для опису підступної та лукавої поведінки людини. Зоонім "τράγος - цапа" описує особу, яка є відкинутою або невідповідною для суспільства. Таким чином, передає відокремлення людини від суспільних норм. Додатковим прикладом слугує образ "ψάρι - риби" для опису особи, яка повністю відповідає обставинам і вписується в ситуацію. Зображення риби в морі передає ідею повного комфорту та приналежності до середовища.

Повні еквіваленти даних фразеологізмів із зоонічними компонентами показують, що ці мовні середовища мають однакові уявлення про соціальні реалії та використовують подібні мовні засоби для їх вираження.

Подальший аналіз фразеологізмів новогрецької та української мов залишається на кордонах культурних особливостей та специфіки висвітлення емоційного стану та характеру через образи тварин.

Новогрецька мова	Українська мова	Значення
είναι άκακο αρνάκι (дослівно, невинне маленьке ягнятко)	мухи не зобидить	дуже спокійний, лагідний
τα βόδια δύο ζευγάρια (волів дві пари)	мокра курка	дурна, незграбна, нерішуча людина
είναι άπιαστο πουλί (невловимий птах)	не з заячого пуху	небоязкий, хоробрий, сміливий
είναι αλεπού (це лисиця)	мати муху в носі	бути неврівноваженим, примхливим, вередливим
είναι κότα λειράτη (курка з гребенем)	заяча душа	боягузлива людина

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Україна та Греція - це дві країни з багатою історією та культурою, що відображається у формуванні мовних специфік. Культурні середовища обох країн мають свої унікальні особливості, які вплинули на формування мовленнєвих звичаїв, в тому числі й на вживання зооморфізмів.

В українському фольклорі образи собаки, kota, коня є найпоширенішими, так як вони є представниками свійських та домашніх тварин. Це свідчить про їхні тісні зв'язки з людьми. Наступні образи ведмедя, зайця та кози, які є одними з головних героїв в народних казках та міфології, складають вагомую частину українських зооморфізмів.

Грецька спадщина також включає образи собаки, kota, коня, які безпосередньо стосуються різних людських аспектів. Інші приклади зоонімів віддзеркалюють розумові здібності, зовнішній вигляд, особливості характеру, фізичні риси людини.

На основі антології грецьких приказок Ніки Цігалу та аналізу структури українських народних казок образи вовка та лисиці займають перше місце у використанні даних зоонімів у фразеологічних виразах.

Крім того, українська та новогрецька мови виявили схожість у застосуванні зооморфізмів у фразеологічних одиницях, що вказує на наявність спільних культурних асоціацій та подібних способів вираження думок та концепцій. Однак, порівняльний аналіз також виявив їхні певні відмінності у використанні та семантиці.

Зоофразеологізми відображають відношення людей до тварин у різних культурах. В деяких виразах тварини можуть уособлювати як позитивні, так і негативні риси характеру, в залежності від культурних уявлень і стереотипів. Вони висвітлюють спосіб мислення та ставлення до світу, що є ключовим аспектом культурного самовизначення кожного народу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Вивчення фразеології - це широке поле досліджень, що привертає увагу дослідників різних напрямків. Поняття фразеології і його місце у лінгвістиці є ключовими для розуміння природи мови та її функціонування в мовному співтоваристві.

Класифікація фразеологічних одиниць та їхні особливості відображають складний характер цих сполучень, що поєднують в собі семантику й синтаксис, та є важливим етапом у дослідженні фразеології. Більше того, фразеологічні конструкції висвітлюють національні властивості та специфіку менталітету, що робить їх цікавим об'єктом для вивчення міжкультурних взаємозв'язків.

Зооморфізми відображають ознаки культури та вірувань народу. До прикладу, українська мова використовує зооморфізми, пов'язані з тваринами, які мають особливе значення у народній уяві, такі як ведмідь, заєць, вовк, лисиця. У той час, новогрецька мова застосовує зооморфізми в мовному просторі, що відображають вплив давніх міфологічних переказів або історичних подій, а саме образи вола, ягня, осла, орла, яструба та багато інших.

Порівняльний аналіз зооморфізмів у фразеологічних одиницях цих двох мов допоміг не лише збагатити розуміння культурного спадку, а й виявити спільні тенденції та впливи між народами, які взаємодіяли протягом історії. Таким чином, образи вовка та лисиці є одними з найуживаніших зоонімів в даних фразеологічних структурах.

Дослідження зооморфізмів у фразеологічних одиницях української та новогрецької мов виявило велику різноманітність способів вираження одних і тих самих концепцій у різних культурних середовищах.

Проаналізовані фразеологізми відображають одні й ті ж риси характеру та емоційний стан в обох мовах, хоча мають дещо відмінні смислові відтінки в різних культурних контекстах. До прикладу, у зоофразеологізмах "είναι άκακο αρνάκι" (невинне маленьке ягнятко) та "мухи не зобидить" обидва образи вказують на м'яку, спокійну природу, яка ніколи не може образити нікого. Українська версія використовує звичайний образ мухи, що не може завдати

шкоди, тоді як новогрецька версія звертається до образу невинного ягнятка. Проте, той же зоонім мухи застосовується в іншому фразеологізмі, яке звучить як «мати муху в носі». Даний вираз української мови виражає ситуацію, коли муха потрапила в ніс, яка є чинником роздратованості. У той же час, грецька версія "είναι αλεπού" використовує образ лисиці, що асоціюється з негативними рисами.

Інші приклади, де присутні образи "курки" та "τα βόδια "(волів) використовується для вираження дурної, незграбної людини. Додаткове застосування зооніма "курки" в новогрецькій фразеології ("είναι κότα λειράτη ") та його відповідник, образ "зайця" в українській, висвітлюють боягузливість чи нерішучість людини. Варто зазначити, що зоонім "зайця" застосовується й в кардинально іншому контексті, а саме коли йде мова про хоробрість та сміливість. В новогрецькій мові відповідником слугує образ "πουλί " (птаха).

Ці приклади свідчать про те, що хоча образи тварин можуть відрізнятися в кожній мові, їх використання у фразеологічних одиницях має однакове значення. Зооніми стають метафоричними символами, які відображають певні якості або властивості людини, допомагаючи виразити ідею чи поняття в більш образний спосіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бодик, О. П., Рудакова, Т. М. (2011). *Сучасна українська літературна мова*.
- Войтович, В. М. (2002). *Українська міфологія*. Київ. Либідь.
- Молчко, О. О. (2001). *Порівняльні конструкції із зоонімами як перекладознавча проблема (на матеріалі української та англійської мов)*. Наук. вісн. Чернівець. ун-ту, Вип.114.
- Пастух, Н.А. (2001). *Зооморфні образи в українському фольклорі. Образ зозулі*. Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня к. філол. н. Львівський національний університет імені Івана Франка.
- Руснак, В. І. (2011). *Зоосемічні фразеологічні одиниці як носії національно маркованої вторинної номінації*. Наукові записки.
- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К.
- Ужченко, В. Д., Ужченко, Д. В. (2007). *Фразеологія сучасної української мови*. Київ: Знання.
- Хмара, В. В., Миропольська, К. І. (2019) *Особливості відтворення фразеологічних одиниць з зоосемічним компонентом при англо-українському перекладі. «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*
- Цеханська, О. Ф. (2009). *Природа України. Світ тварин*. Харків: [Фактор].
- Живіцька, І. А. (2010). *Мовна картина світу як відображення реальності*.
- Коваленко, О. В., & Рзаєва, В. В. (Без дати). *Функціонування зоосемізмів у фразеологізмах німецької та української мов*. Одеський лінгвістичний вісник.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

Білоноженко, В. М., Винник, В. О., Гнатюк, І. С. (1993). *Фразеологічний словник української мови* (Книга 1–2). Київ: Наукова думка.

Салата, І.А. (2010). *Особливості семантичного й прагматичного аспектів зооморфних фразеологізмів в англійській та українській мовах*. Взято з https://core.ac.uk/display/268531654?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1

Семенова, О. В. (2018) *Семантико-прагматичні особливості зоофразеологізмів*. Закарпатські філологічні студії. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", Т. 1 №Вип. 7. Взято з <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25152>

Тумачок, С. С. (2018). *Зоонімі художні порівняння в німецькій та українській мовах. (Зіставний аспект)*. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Потапенко, О. І. (2015). *Енциклопедичний словник символів України*. Корсунь-Шевченків : ФОП Гаврищенко В.М.

Чернявська, В. (2015). *Тварини в слов'янських казках: символіка та персонажі*. Взято з https://is.muni.cz/th/gedga/Bak_prace_Cherniavska.pdf

Fontaine, D. (1940). *A Greek and English Lexicon* (A Simplified Edition).

Bobrova, O., Solovyova, A., & Tresorukova, I. (2021). *Modern Greek Phraseological Units Containing Zoonym As Compound Nominal Predicate*. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. Retrieved from <https://doi.org/10.15405/epsbs.2021.05.02.6>

Μπαμπινιώτης, Γ. (2004). *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- <https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/>
- <http://slovopedia.org.ua/49/53392-0.html>
- <https://antroni.gr/cms/paradosi/2008-09-25-17-38-48/961-paroimies-kai-paroimiodeis-ekfraseis-gia-tous-skyλους>
- https://paraeptapyrgiou.blogspot.com/2014/04/blog-post_9253.html
- <https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%8F/>
- <http://slovopedia.org.ua/49/53402/358198.html>
- <https://slovnyk.me/dict/phraseology/%D0%BB%D0%B8%D1%81%D0%B8%D1%86%D1%8F/>
- http://igral.com/ua/pryslivya-pro/pryslivya-pro-lysytsyu.htm#google_vignette
- <http://slovopedia.org.ua/49/53399/357571.html>
- <https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%B7%D0%B0%D1%94%D1%86%D1%8C/>
- <http://slovopedia.org.ua/49/53402/358252.html>
- <https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0/>
- <https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%BA%D1%96%D1%82/>
- <http://slovopedia.org.ua/49/53402/358202.html>
- <http://slovopedia.org.ua/49/53394/356760.html>
- <https://www.sansimera.gr/proverbs/categories/198>
- <https://www.gnomikologikon.gr/finder.php?gnom=%CE%B3%CE%AC%CF%84%CE%B1>
- <https://www.sansimera.gr/proverbs/categories/201>

<https://www.gnomikologikon.gr/catquotes.php?categ=3560>

<https://www.gnomikologikon.gr/catquotes.php?categ=3540>

<https://www.sansimera.gr/proverbs/categories/197>

<https://arcturos.wordpress.com/2009/05/26/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE>

[%BF%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B5%CF%82-](https://arcturos.wordpress.com/2009/05/26/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE)

[%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-](https://arcturos.wordpress.com/2009/05/26/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE)

[%CE%BB%CF%8D%CE%BA%CE%BF/](https://arcturos.wordpress.com/2009/05/26/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE)

<https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%B>

[E%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%BB%D0%B8%D1%81](https://goroh.pp.ua/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%B)

<https://www.antroni.gr/index.php/o-topos-mas/2012-12-06-23-58->

[15/diafora/245-diafora/panida-xlorida/673-2011-11-21-22-58-24](https://www.antroni.gr/index.php/o-topos-mas/2012-12-06-23-58-)

<https://vidpoviday.com/zagadki-prislivya-ta-virshi-pro-lisa>

https://teacher.at.ua/publ/prisliv_39_ja_ta_prikazki_pro_tvarin/41-1-0-18778

https://dovidka.biz.ua/frazeologizmi-pro-tvarin-i-roslin/#google_vignette